

La fi del servei militar s'acosta, i lògicament també la prestació social substitutòria té els dies comptats. I si la mili esdevindrà professional, l'herència de la PSS la recollirà el futur servei civil voluntari.

Ni mili ni prestació social, servei civil

La mili i la PSS preparen les seves exèquies. I la incineració de tot plegat deixarà unes cendres d'on neixerà el servei civil. Alguns estan convençuts que aquest servei serà una manera de promoure i ampliar el voluntariat, en qualitat i quantitat; per contra, d'altres asseguren que tal com es planteja només significarà mercantilitzar un dels pocs espais altruistes de la societat i una manera de privilegiar els voluntaris que s'hi acullin. La discussió no ha fet més que començar i als dos bàndols hi ha associacions disposades a acollir o rebutjar aquest nou servei.

El primer que s'hi ha posat a treballar ha estat l'Institut Català del Voluntariat (Incavol) del Departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya. Fa unes setmanes aquest Institut va organitzar unes jornades sobre el servei civil per obrir el debat als diversos sectors interessats en el voluntariat abans de reglamentarlo. Legislativament la Constitució espanyola té un article, el 30.3, que anuncia aquesta regulació –"podrà establir-se un servei civil per al compliment de fins d'interès general"–, però encara no s'ha desenvolupat mai. Les conclusions de la trobada destaquen l'interès de més de cent associacions catalanes de voluntariat a impulsar la reglamentació d'un servei civil "del tot desvinculat del que és l'evolució del servei militar i la prestació social substitutòria".

Aquest servei –segons les con-

clusions de la jornada– seria voluntari, per als dos sexes, sense límits d'edat i consistiria en projectes molt específics d'una durada entre sis mesos i un any vinculats als àmbits social, ambiental, comunitari i cívic. La gestió d'aquest servei aniria a càrrec de l'entitat que s'hi acollís, però seria l'administració la que homologaria els programes i llocs on es

Aquest servei serà voluntari, per ambdós sexes, sense límits d'edat i acotat entre els sis mesos i un any de durada.

podria fer. Així doncs, amb el servei civil també s'aconseguirà, segons les conclusions de les jornades de l'Incavol, "un nivell de relació entre les associacions i l'administració més alt que no pas el que es dona en les accions i els programes de voluntariat existents avui dia, especialment pel que fa al seguiment i l'avaluació dels projectes". Aquesta relació més estreta ve donada pel fet que l'administració preveu per als voluntaris que facin el servei civil "un cert reconeixement o compensacions", encara sense con-

cretar. És a dir, què diferenciarà, segons els promotors d'aquesta iniciativa, una persona que s'apunta a una associació d'algú que fa el servei civil? Doncs que aquest darrer es dedicarà a un projecte molt concret durant un temps limitat, però que esdevindrà la seva activitat principal. A canvi d'aquest compromís l'administració li garanteix un reconeixement social i laboral, i unes compensacions que podrien ser punts curriculars per entrar a la universitat o per obtenir un lloc de treball a l'administració.

Més i millor voluntariat. Jordi Tolrà és director de l'oficina d'afers socials de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), un dels centres considerats models quant al desenvolupament de la PSS i el voluntariat, i alhora és un dels membres de la junta del Moviment per la Pau (abans Associació d'Objectors de Consciència), una de les entitats que ha apostat més fort per la creació del servei civil. Segons Jordi Tolrà el debat sobre el servei civil "és una proposta del Moviment per la Pau a l'Incavol, d'una banda per reforçar el teixit associatiu del país i de l'altra per continuar promovent els valors i les actituds de compromís i pacifisme". Tolrà assegura que el servei civil és un compromís de dedicació plena a un projecte específic, i això significarà un augment qualitatiu i quantitatiu en el voluntariat. La implicació més intensa que significa el servei civil n'augmenta

tarà la qualitat, segons Tolrà. Aquesta dedicació, que podria ser de mitja jornada cada dia per exemple, no la pot cobrir una persona voluntària d'una associació que hi va en el temps d'oci. Pel que fa a la quantitat, Tolrà assegura que el servei civil donarà sortida "a molta gent que mai s'havien sentit atrets per cap associació; a més és formatiu per al voluntari i és positiu per a la societat en general".

Però no tothom està tan d'acord que l'establiment d'un servei civil signifiqui immediatament una millora qualitativa i quantitativa de la dedicació altruista a una entitat. Jordi Armadans, director de la Fundació per la Pau i un dels ponents en les jornades de l'Incaivol juntament amb Jordi Tolrà, reconeix que "el servei civil pot atreure més gent a les entitats, que no sempre disposen de prou mitjans, per tant sempre és positiu fomentar l'associacionisme" però, afegeix, "haurien de ser les mateixes organitzacions les que s'engresquessin i que no fos l'administració la que fiscalitzés el servei. A més hi ha moltes entitats que tenen un contingut ideològic que no es pot obviar".

També en aquesta línia, Jaume Llançó, responsable de l'associació Minyons Escoltes i Guies de Sant Jordi, creu que "el servei civil tal i com es planteja no crea més teixit associatiu ni qualitativament ni quantitativament, al contrari estableix una relació directa entre administració o ciutadà saltant-se les associacions. És una relació poc madura en una societat plenament democràtica, ja que no permet l'organització del ciutadà i el relega a una categoria de simple usuari. Això és molt empobrider". Llançó assegura que aquest afany de l'administració de reglamentar-ho tot comporta molta burocràcia i poca qualitat i afegeix, "anem malament si la presència de voluntaris a les associacions només depèn de situacions conjunturals creades per l'administració com la PSS". Llançó a més de rebutjar aquest servei civil alerta els polítics i les administracions que

ARXIU / RAFA GIL

"Haurien de ser les organitzacions les que s'engresquessin i no l'administració la que fiscalitzés el servei."

"s'ha de fer una reflexió a llarg termini sobre aquelles qüestions que beneficien més la societat i els individus, i en aquest sentit fomentar el sentit d'usuari és més aviat perjudicial". Per la seva banda, Tolrà respon que en aquest cas el paper de l'administració no és el d'organitzador ni controlador, ans "només tindrà un paper d'homologació dels projectes, com ja fa ara amb els cursos de monitors, per exemple".

Però la crítica al servei civil és compartida per diverses associacions que l'any passat van pre-

ARXIU / RAFA GIL

Els promotors del servei civil el volen desvincular del servei militar. També volen deslligar-lo de la PSS.

Els darrers dies de la PSS

Aquesta setmana el Congrés dels Diputats discutirà les esmenes presentades a la proposició de llei reguladora de l'objecció de consciència i de la PSS presentada l'any passat per CiU. Aquesta proposició de llei pretén bàsicament reconèixer el ple dret a l'objecció de consciència, donar una sortida digna als centenars de milers de joves que s'han declarat objectors igualar la durada de la prestació a la durada del servei militar, poder-se declarar objector en qualsevol moment i que la gestió i la inspecció de la PSS siguin traspassades a la Generalitat. Aquesta llei substituiria la que actualment és vigent, aprovada l'any 1984.

El diputat que va presentar aquesta proposició de llei, Carles Campuzano, confia que amb la discussió de les esmenes es podran resoldre positivament algunes d'aquestes qüestions, especialment el cas de la igualació de la durada

de la prestació social amb la durada del servei militar obligatori a nou mesos.

Tanmateix, un dels aspectes que costarà més de consensuar i en què té molt d'interès el grup de CiU és el traspàs de la gestió i la inspecció de la PSS. De fet, segons Campuzano "hi ha acord per

Carles Campuzano. Presentarà la proposició de llei de CiU sobre l'objecció.

ARXIU / XAVIER GÓMEZ

fer el traspàs, però falta coincidir en la fórmula jurídica per fer-ho". Mentre que CiU demana el traspàs a la Generalitat de les competències, el govern del PP es proposa fer una cessió de gestió, que és una figura administrativa que permet a l'estat mantenir la competència però

alhora encarregar la gestió a l'administració autonòmica.

Aquesta proposta de llei presentada per Convergència i Unió al Congrés dels Diputats és molt similar a una proposta de llei aprovada pel Parlament de Catalunya, a iniciativa de l'AOC i que va ser presentada a Madrid el 6 d'octubre de 1992. O. C.

sentar un manifest contra la PSS i algunes de les quals van renunciar a les places de prestació que tenien. "Hi ha diverses associacions que estem preocupades pel tipus de servei civil que es vol crear, i podem generar molts més problemes que els generats contra la PSS", assegura Llansó.

Compensacions controvertides. Un dels aspectes bàsics del projecte de servei civil voluntari que es vol implantar és el reconeixement i les compensacions per als qui hi participin. Segons Jordi Tolrà, hi hauria un reconeixement institucional a l'associació, "que afavorirà l'acció d'aquesta, per exemple amb diners"; i per al voluntari hi hauria una certificació

del servei prestat que tindrà un prestigi social: "l'administració parlaria amb la patronal, per exemple, perquè a l'hora de triar persones per a un lloc de treball tingués en compte el fet d'haver participat en el servei civil. Aquest reconeixement també es podria traduir en punts de cara a optar a una plaça de funcionari o tenir un valor curricular en les universitats. El que està clar és que cap voluntari pot rebre una pesseta per fer aquest servei".

Aquest és un dels aspectes més criticats quan es parla de servei civil, ja que per a alguns l'altruisme només es paga amb la satisfacció de la feina feta. Per a Jordi Armadans, "l'associacionisme no veu els incentius, ja que més que

un servei altruista es pot convertir en una inversió i pervertir el mateix sentit del servei". Armadans reconeix que aquestes compensacions poden haver estat concebudes "des d'una perspectiva de bona voluntat per estalviar-se una experiència concreta", però recorda que igualment significa mercantilitzar un dels pocs espais de la societat que no ho està. "Precisament l'associacionisme demostra que la gent no sols es compromet per qüestions econòmiques", assegura Armadans.

Reconeixement social. També Jaume Llançó critica amb contundència aquest aspecte del servei civil: "Es una mercantilització del compromís i això empobreix tant a nivell particular com col·lectiu". Llançó, però, va més enllà, "d'aquesta manera aquell qui obté majors beneficis de l'estat és el que entra en el joc i el que el qüestiona és marginat. Així només es creen privilegis per a uns, els respectables, i els altres esdevenen uns insolidaris. En aquest sentit ja hem tingut el trist precedent del tractament dels insumisos. És una clara discriminació". En tot cas el reconeixement d'una feina feta o d'una acció altruista, segons Llançó, "ha de venir de la ciutadania, no de l'administració".

Jordi Tolrà reconeix que aquests incentius poden significar un problema i creu, per tant, que cal anar amb compte i fer que l'administració intervingui el menys possible: "Hem d'anar alerta que el reconeixement del servei civil no sigui tan gran com perquè sigui un reclam en si mateix". També Jordi Turull, gerent de l'Incaivol, considera que el reconeixement serà l'aspecte més difícil de definir, perquè no es pugui barrejar amb el camp laboral ni pervertir el mateix sentit del voluntariat.

Com que el projecte encara es troba en un estat embrionari, la definició final de les mesures de reconeixement al servei civil serà debatuda per un grup de treball que s'ha de crear a partir de les conclusions de la jornada que va fer l'Incaivol. Siguin quines si-

guin, però, d'entrada ja tenen l'oposició d'un sector important del teixit associatiu català, que planteja les seves crítiques des d'un punt de vista ideològic. D'altra banda, però, no totes les entitats que podrien acollir aquest servei tenen un component ideològic, per la qual cosa, quan ja no tinguin joves fent la PSS, acceptarien de grat que els voluntaris que facin el servei civil ocupessin aquest lloc.

L'herència de la PSS. L'Incavol ha posat molt d'èmfasi a desvincular aquest projecte de la fi del servei militar obligatori o de la PSS. Tanmateix sí que és cert que l'experiència acumulada en la prestació social ha servit a l'hora de definir el que ha de ser i no ha de ser el servei civil. Per a Jordi Turull, "davant la perspectiva de la desaparició de la PSS, moltes entitats troben que necessitaran gent" per continuar fent el que feien fins ara, "serveis que si no els fan voluntaris ningú no els farà". En aquest sentit Turull està convençut que el servei civil voluntari podria ser el mecanisme que ompli aquest buit.

L'altre aspecte important que destaca Turull és el fet que amb la PSS molta gent ha entrat en un món, el del voluntariat, que fins ara desconeixia i que han trobat molt enriquidor, en aquest sentit, doncs, el servei civil també funcionaria com una via ampla d'entrada al món de l'associacionisme.

Altra volta, però, aquest argument també és criticat pels qui, com Jaume Llançó, consideren que l'intervencionisme de l'administració no és bo ni per fer créixer quantitativament l'associacionisme, "el tutelatge de l'administració no és garantia que la gent percebi una preocupació concreta o una situació d'injustícia. I en tot cas, si la gent no s'organitza ni s'implica en les entitats, cal fer una autocrítica, però no esperar que la Generalitat resolgui la situació".

Fet diferencial. Les discussions seran llargues, però l'Incavol té

clar que el voluntariat hauria de quedar regulat per llei l'any que ve. No hi intervé solament el fet que s'acabin aviat el servei militar i la PSS, també a la resta de l'estat s'ha començat a plantejar el debat i és coneguda la diferent concepció del voluntariat que hi ha a l'estat i a Catalunya, com ja s'ha vist a l'hora d'aplicar la PSS i trobar places per fer-la. De fet el passat mes de febrer es va fer una trobada a Astúries on fins i tot es va plantejar la possibilitat de constituir un servei civil obligatori per a ambdós sexes. Tanmateix aquesta opinió no sembla que tingui gaire futur, perquè avui pràcticament no hi ha cap estat europeu ni de la resta del món que obligui els joves a fer un servei civil. Sí que és cert, però, que la cultura del servei civil en l'àmbit

En unes jornades a Astúries es va plantejar la possibilitat de constituir un servei civil obligatori per ambdós sexes.

MIREIA MARGENAT

GLÒRIA MATAMALA

europeu està molt desenvolupada i té un prestigi social important que es tradueix en punts qualitatius a l'hora de presentar-se a un lloc de treball, sigui públic o privat, o a l'hora de demanar beques d'accés a la universitat, per exemple. Per tant, abans que legisli el Congrés dels Diputats, la Generalitat prefereix avançar-se i elaborar una llei que després fins i tot pugui servir d'exemple a la resta de l'estat.

De moment l'Incavol ja ha creat un grup de treball que definirà com ha de ser aquest servei civil, especialment pel que fa a l'espinesa qüestió de les compensacions. A l'altre cantó, però, hi ha un seguit d'associacions que estan a punt per defensar uns principis ideològics contra el que consideren com una nova intromissió de l'administració, que vol estampar una etiqueta nova per a una tasca que desenvolupen des de fa molts anys. De fet, moltes d'aquestes associacions no notaran la desaparició de la PSS ja que tenen prou potencial per atreure voluntaris per elles mateixes. D'altra banda, també és cert que hi ha un gruix d'entitats que esperen amb candeletes la reglamentació del servei civil voluntari, altrament la desaparició de la PSS reduirà en gran mesura la seva activitat. Ideologia i necessitat faran que cap dels dos grups es quedi inactiu davant un futur projecte de llei sobre el servei civil voluntari.

Dalt, Jordi Armadans, director de la Fundació per la Pau. Baix, Jordi Tolrà, director de l'oficina d'afers socials de la UAB i membre de la junta del Moviment per la Pau.

Oriol Cortacans